27/11/2018

Ιερά Μονή Φιλοσόφου Γορτυνίας: “Το κρυφό σχολειό”

/ Ιερές Μονές

Ο ορθόδοξος **διαδικτυακός ιστοτόπος της ΕΝΩΜΕΝΗΣ ΡΩΜΙΟΣΥΝΗΣ** (enromiosini.gr) αναδημοσιεύει **αφιερωματικό κείμενο** του Αρχιμ. π. Ιακώβου Κανάκη επί της Ιεράς Μονής Φιλοσόφου Γορτυνίας.

Τοῦ ἀρχιμ. Ἰακώβου Κανάκη

Ἡ μονή βρίσκεται σέ μιά χαράδρα τοῦ Λουσίου ποταμοῦ καί ἱδρύθηκε τό 9601 ἤ, κατά ἄλλους, τό 9672 ἀπό τόν βυζαντινό ἄρχοντα Ἰωάννη Λαμπαρδόπουλο, πού ἦταν φίλος τοῦ αὐτοκράτορα Νικηφόρου Φωκᾶ.3 Πράγματι, ἡ μονή αὐτή βρίσκεται «Κολλημένη σάν ὄστρακο» στόν ἱερό «βράχο τῆς Μονόπορης».4 Ἔχει ὀνομαστεῖ ὡς «ἡ ἀρχόντισσα τοῦ φαραγγίου» καί ἔχει κτιστεῖ στήν περιοχή «Μονόπορη» πού εἶναι τό καλύτερο καί ὀμορφότερο τμῆμα τοῦ φαραγγιοῦ.5

Πρόκειται, ὅπως προλογικῶς ἀναφέραμε, γιά ἕνα ἀπό τά πιό παλαιά μοναστήρια τῆς Πελοποννήσου.6 Νά σημειωθεῖ ὅτι ἡ μονή ἔχει χαρακτηριστεῖ διατηρητέο μνημεῖο. Σχετικά μέ τήν χρονολόγηση τῆς μονῆς ἔχουν ἀναφερθεῖ διάφορες ἀπόψεις ὅπως αὐτή τοῦ H. Megaw ὁ ὁποῖος ὑποστήριξε ὅτι ἡ ἀνοικοδόμηση τοῦ καθολικοῦ τῆς παλαιᾶς μονῆς ἀποκλείεται νά εἶναι σύγχρονο τοῦ ἀρχικοῦ ἱδρύματος τοῦ 10ου αἰῶνος.7 Τόν χῶρο πού βρισκόταν τό παλιό μοναστήρι ὁ λαός ἔμαθε νά τόν ἀποκαλεῖ «κρυφό σχολειό»8 καί εἶναι χτισμένος σέ ὅλο τό μῆκος μιᾶς φυσικῆς κοιλότητας-σπηλιᾶς 128 μέτρων στήν ρίζα ἑνός πανύψηλου βουνοῦ.9

Νά ἐπαναλάβουμε ὅτι ἡ μονή ἱδρύθηκε ἀνάμεσα στά ἔτη 963-967 μ.Χ. ὅταν αὐτοκράτορας τοῦ Βυζαντίου ἦταν ὁ Νικηφόρος Φωκᾶς πού ὀνομαζόταν καί «φιλόσοφος» λόγῳ τῆς ἀνωτάτης παιδείας πού κατεῖχε.10 Ὁ ἴδιος λέγεται ὅτι μόνασε στή Μονή, ἀφοῦ παραιτήθηκε ἀπό τό ἀξίωμά του.11 Αὐτή ἡ ὑπόθεση θεωρεῖται ὡς πιό βάσιμη καί γιά τήν μετέπειτα ὀνομασία τῆς μονῆς.12 Γιά τήν παλαιά μονή Φιλοσόφου θά ἀναφέρουμε συνοπτικά μόνο μερικά ἱστορικά καί ἄλλα στοιχεῖα. Θέλοντας νά περιγράψουμε τή Μονή θά λέγαμε ὅτι ἐξωτερικά καί σχεδόν σέ ὅλη τήν κοιλότητα τοῦ βράχου, ἡ μονή ἦταν περιτειχισμένη μέ ὑψηλό τεῖχος πάνω στό ὁποῖο ὑπῆρχε παρατηρητήριο καί πολεμίστρες γιά τήν φύλαξη καί ἀσφάλεια ἀπό διαφόρους ἐπιδρομεῖς.

Μέσα καί γύρω ἀπό τό τεῖχος αὐτό ξεκινοῦσαν τά κτιριακά συγκροτήματα τοῦ μοναστηριοῦ δηλαδή τό καθολικό, τά κελλιά καί οἱ βοηθητικοί χῶροι πού ἀνάγονται στά βυζαντινά χρόνια καί ὑφίστανται σήμερα ὡς ἐρείπια.13 Ὅσον ἀναφορά στά χαρακτηριστικά τοῦ καθολικοῦ θά λέγαμε ὅτι εἶναι ἕνα κομψοτέχνημα, ἕνα μνημεῖο τῆς Βυζαντινῆς μεγαλοπρέπειας.14 Ἀνήκει στόν τετράστηλο τύπο ἐγγεγραμμένου σταυροῦ καί περιλαμβάνει ὀκταγωνικό τροῦλο, ἐνῶ οἱ ἁγιογραφίες ἔχουν καταστραφεῖ ἐκτός ἀπό ἕνα μικρό τμῆμα πού διατηρεῖται καί μᾶς μαρτυρᾶ τό χάρισμα τοῦ ἀριστοτέχνη ἁγιογράφου.15

Σημαντικά στοιχεῖα περί τοῦ θέματος μᾶς καταγράφει μέ σαφήνεια ὁ μακαριστός ἱστορικός Τάσος Γριτσόπουλος, ὁ ὁποῖος εἶχε ἀσχοληθεῖ ἐπισταμένως μέ τήν ἱερά αὐτή Μονή στά περισπούδαστα ἔργα του: α) «Μονή Φιλοσόφου» πού συνέγραψε στήν Ἀθήνα τό 1960 καί β) «Πωλητήρια καί ἄλλα ἔγγραφα τῆς παρά τήν

Δημητσάναν Μονῆς τοῦ Φιλοσόφου (1626-1787 μ.Χ.) τοῦ ἔτους 1950». Στά ἔργα αὐτά ὁ ἐνδιαφερόμενος μπορεῖ νά βρεῖ περισσότερα στοιχεῖα.

ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΤΗ ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΕΔΩ

ΦΩΤΟ / ΠΗΓΗ: arcadiaportal.com